

gode, vseh nasilstev, katerim smo izpostavljeni, je končni uzrok nemška in italijanske birokracija, ki misli, da je nje prva naloga, dušiti naše narodno gibanje in zadrževati nas narodni napredek.

Čas je že, da bi se iz tega spoznanja izvajale posledice. Narod slovenski ne bo v nevarnosti in bo navzlic vsemu nasprotovanju Nemcev in Lahov mogel napredovati materijelno in kulturelno, kakor hitro se iznebi tujih, nemških in laških uradnikov. Ta nauk nam prodaja izkušnje minolega leta, od katerega se poslavljamo brez tuge, dobro vedoč, da mora novo leto biti i za nas veselejše od prejšnjega. V to pomozi Bog vernemu slovenskemu narodu

Politični pregled.

Položaj. — Parlamentarni stroj stoji popolnoma. Parlament se je razšel, vlada ga je zaključila, da odstrani dotedanje predsedstvo in Falkenhaynov zakon, ter je začela vladati in reševati najvažnejše stvari na podlagi §. 14, na podlagi §. za silo. Tako so objavljene važne cesarske naredbe za podeljevanje podpor iz državnih sredstev onim krajem, ki trpe bedo vsled letošnjih elementarnih katastrof, naredbe, s katerimi se podaljšuje nagodba za jedno leto, naredba s katero se podaljša kvota 70 : 30, kar pomeni za Cislitvansko izgubo več sto milijonov gld. in še razne druge naredbe. Takov je torej 30letni jubilej naše avstrijske ustave! Dne 31. decembra 1867 se je proglasila ta ustava, a ravnokar praznujemo nje tridesetletnico s tem, da se vlada brez parlamenta, pomočjo §. §. za silo, da je faktično zistirana ustava, da vlada absolutizem.

Papeževa 60-letnica. — Dne 31. dec. 1897. je minilo 60 let, od kar je bil sv. Oče Lev XIII. posvečen v mašnika. O tem povodu je bila na novega leta dan velika slavnost v Rimu in je sploh ves krščanski svet praznoval to redko slavnost. Nekako čudno pretresa človeka misel ob tem slavlju voditelja katoliške cerkve! Že v dobi navadnega duhovnika je nekaj svetotajnega, ako je doživel 50-letnico svojega maševanja. Koliko pa jih je, ki bi doživeli celo 60-letnico! A najvišji glavar katoliške cerkve je doživel ta visoki trenotek! Ako se pomisli, kake naloge se stavijo baš v današnjih dneh na glavarja rimsko katoliške cerkve, naloge, s katerimi so združeni mnogobrojni duševni viharji onega, na katerem sloni vsa odgovornost za čast in veljavo te cerkve, tedaj se mora smatrati zares je veliko nebeško milost, da je Lev XIII. dosegel to visoko človeške dobo, oziroma 60-letni dan svojega maševanja. Lev XIII. je še danes jeden najjasnejših duhov, kolikor jih je bilo na zlatem stolu cerkvene vlada rimske. On je takorekoč vir evropskemu miru, kajti njegov močni duh je, ki odganja vojne furije od bivališča evropskega človeštva, in baš radi tega moramo vsi skupno vzdikati k Nebu, da nam še dolgo ohrani ta sveti dragega vir miru v prid človeškega rodu na zemlji. Slava Levu XIII.!

Shod političnega in gospodarskega društva za Notranjsko, kateri se je vršil v Postojni dne 26. decembra je sprejel naslednje resolucije: I. Shod odobrava združenje slovenskih hrvatskih in maloruskih poslancev v državnem zboru na Dunaju v „Slovansko kršansko-narodno zvezo“ ter solidarno postopanje le te s združeno desnico. II. Shod izraža svoje ogorčenje na nečuvenem in skrajno surovem postopanju zjedinjene levice, ki je z brutalno silo onemogočila v državnem zboru vsako plodonosno delovanje, čestita predsedništvu poslanske zbornice k odločnemu in možatemu postopanju napram zdivjani obstrukciji, — in izraža svojo radost na solidarnem postopanju zjedinjene desnice, trdno pričakujoč, da ostane ista

združena še v prihodnje v svrhu izvršitve popolne enakopravnosti vseh avstrijskih narodov. III. Shod pričakuje od naših poslancev, da bodo z vso dostojno energijo in brez mehke popustljivosti vladi ali združenim strankam nasproti zahtevali od vlade nemudno sistematično izvedbo narodnih in gospodarskih pravic za slovenski narod na podlagi vseslovenskega shoda dne 14. septembra 1897 v Ljubljani. IV. Shod spoznava, da je oziroma na politične razmere v državi in deželi želeti, da se narodna in katoliško-narodna stranka v deželnem zboru Kranjskem na podlagi popolne enakopravnosti in s potrebnimi garancijami proti poljubnemu druženju jedne ali druge stranke s tretjo, dogovorita o sporazumnem postopanju v deželnem zboru. — Shod pričakuje z gotovostjo, da se bode od strani obeh strank lojalno in odkritosrčno delovalo na sporazumljenje posameznih stanov in slojev na Kranjskem in uvaževala v javnem življenju umožnost in delavnost in ne le strankarska korist. V. Shod pričakuje posebej še od notranjskih poslancev, da se bodo glede na slabe gospodarske razmere osobito kmetskega prebivalstva na Notranjskem pri vsaki priliki potezali za potrebna sredstva, s katerimi bi se sedanje žalostne razmere zboljšale.

Deželni zbor štajerski. — Takoj v otvoritveni seji dež. zbora štajerskega dne 28. t. m., se je je pokazalo, da ne pojde vse gladko, kajti tudi ondi velja načelo gospodujočih: Doli s Slovani! Nemški nacionalec Walz se je pritoževal, da se deželni zbor ni sklical že prej in je očital vladi, da krati parlamentarne uredbe in svoboščine. Ta poslanec je rekel, da bo Nemci govorili tako glasno, da se bode slišala vsaka beseda do najvišjega mesta in da povedo, kako razburjen je nemški narod in ogorčen radi vednega kršenja nemških pravic. Menil je, da mora priti do burnih razprav v zbornici in je rekel, da votira proračunski provizorij samo, ker se zanaša na deželni odbor, da bo isti z najskrajnimi sredstvi branil nemške pravice. No, kaže se, da hoče postati štajerska deželna zbornica mala kopija dunajskega parlamenta v tem nesrečnem letu. Slovenci v dež. zboru štajerskem naj bodo le pripravljeni, da bodo vračali nemškim „Wolfom“ „klin s klinom“.

Gališki dež. zbor hoče sestaviti spomenico ter jo poslati cesarju. Spomenica bo naglašala potrebo, da se razširi deželna avtonomija, da se utrdijo v državi načela enakopravnosti, ter da se neha ljuti narodnostni boj, ki zavira obravnavo in rešitev socijalnega vprašanja. V to svrhu je bil izvoljen odsek 32 članov, mej katerimi je tudi pet Malorusov. Načelnik je pl. Dunajewski, namestnika pa maloruski škof Czechowicz in David pl. Abrahamowicz; poročovalec bo grof Dzieduszycki.

Nemški poslanci češkega deželnega zbora še dolej ne vedo, kakšno stališče naj zavzemo napram bodočemu zasedanju. Dočim hočejo Schönererjanci, da se Nemci deželno-zborskih sej ne udeležijo, agitirajo naprednjaki za udeležbo. Načelnik kluba nemških naprednih dež. poslancev, dr. Schlesinger hoče sklicati v Litomeřice vse nemške dež. poslance na posvetovanje.

Malorusi. — Strankarski shod maloruskih radikalcev v Przemyslu je sprejel resolucijo, s katero zahteva, naj vlada državni zbor razpusti ter razpiše takoj nove volitve. Politično društvo „Nada Narodna“, ki je imelo v Lvovu svoj občni zbor, pa je naglašalo, da treba delovati predvsem na to, da se Galicija razdeli v maloruski in poljski upravni del. Klub maloruskih deželnozborskih poslancev se je konstituiral tako, ga je deželnega maršala namestnik škof Czechowicz predsednik, Zajaczkowski in Barwinski podpredsednika, Wachnianin pa tajnik. Malorusi se torej politično krepko gibljejo.

Rusija. — Povodom konsekracije novih katoliških škofov v Rusiji bilo je zbranih v Petrogradu več katoliških škofov, ki so doposlali carju udanostno adreso. Škofje zatrjajo carja v svojem in vseh ruskih katolikov imenu o nepremični

zvestobi in udanosti in se zahvaljujejo vladarju za njega skrb v prilog potrebam prebivalstva rimsko-katoliškega. Adresa izreka najtopleja voščila za zdravje carjevo in srečo njegovega vladanja. Car je sporočil škofom svojo zahvalo za ta čin udanosti.

Rumunska. — Rumuni v kraljevini rumunski se vedno brigajo za usodo svojih zatiranih bratov na Sedmograškem. Podpirajo jih moralno in gmotno „Kulturna liga“, kateri načelnik je vseučilišni profesor Vladescu, ima že velike zasluge v tem oziru. Sedaj, ko hočejo Madjari izbrisati rumunska kraljevna imena, so se dvignili tudi Rumuni v Bukureštu ter priredili veliko demonstracijo proti Madjarom. Več tisoč ljudij se je udeležilo meetinga, potem pa šlo pred kraljevo palačo, zahtevaje pomoč va krvne brate. Vojaštvo je demonstrante razgnalo, a narod se je zbral pred kipom Biteazuja pred akademijo, kjer je neki vseučilišnik pozivljajal narod, naj vztrajno podpira težnje lige, dokler se ne ustanovi celotno rumunsko kraljestvo, ki se bo razprostiralo od Tise do ustja Dunava. Razburjeni narod je gromko vpil: „Pereat Madjarija!“ — kar je pač čudno odmevalo v Budimpešti, kjer sta se še nedavno bratila ogerski in rumunski kralj.

Italija. — Novo ministerstvo, katero je sestavil Rudini s pomočjo znanega Zanardelija, je že pokazalo, da je duhovščini posebno sovražno. Novo ministerstvo je izdalo ukaz na vse okrajne načelnike, naj skrbno nadzorujejo tiste duhovnike, kateri se poganjajo za obnovitev papeževe posvetne vlade, in naj proti vsacemu, katerega zasasačijo pri taki agitaciji, postopajo z vso brezobzirnostjo.

Španska. — Tudi novemu ministerstvu se ni posređilo narediti mir na Kubi. Ustaši so ponudeno jim tesno avtonomijo odklonili in nadaljujejo boj, Zjedinjene države pa iščejo vzrokov, da bi se vmešale v to borbo Španska že omaguje, zdaj da so še jeli še doma gibati Karlisti in se pripravljati na vstanek. Vse kaže, da nastane na Španskem velika katastrofa.

Kreta. — Krečanski guverner ne bo niti polkovnik Schäffer, niti črnogorski vojvoda Petrović Njeguš. Sedaj hočejo nekateri, da postane guverner grški princ Jurij. Ta kandidatura da je že naprej nemožna radi Turčije, torej bo treba še dalje izkati.

Turčija. V Makedoniji vre zopet. Glasom poročil iz Bolgarija so zagrešili Turki v štirih mestih in 30 vaseh v Makedoniji nasilja tamošnjim bolgarskim podanikom. Vsled tega se je zasnova v Bolgariji odbor, ki je v svojem oglasu pozval bolgarski narod na boj proti Turčiji. Turki se izgovarjajo, da so izvršili omenjena nasilja radi tega, ker so Bolgari baje umorili jednega bega in jedno turško devojko, ter da so našli pri Bolgarih mnogo orožja in spisov, pozivljajočih na upor.

Obrtnija.

Občinske posredovalnice za delo in službe.

Ljubljanski policijski komisar Fran Podgoršek je nasvetoval obč. zastopu, naj ustanovi svojo posebno posredovalnico za dela in službe. Ta svoj predlog je utemeljeval z naslednjim, jako zanimivim poročilom, čigar navedbe priporočamo v premišljevanje vsem svojim občinam. Poročilo se glasi:

Vprašanje, kako naj se organizuje posredovanje dela in služeb, se je v zadnjih letih mnogo preučevalo in prevdarjalo ter se je vsestransko pripozna-

valo, da je preosnova in vredba posredovanja dela in nujno potrebna. Sedanji načini posredovanja dela in služb so nedostatni in ne zadostujejo današnjim socijalnim razmeram in potrebam.

Najnavadnejši in najjednostavnejši način, na kateri si delavci pridobivajo dela ali službe, je popraševanje po delavnicah in hišah. Tako popraševanje za delo je mudno in mučno in poniževalno. Prosilec zgubi časa in mora preslišati mnogo grenkih besedij. Navadno se ga zapovedi in le slučajno morda dobi dela ali se sprejme v službo.

Brezposelno postopanje od kraja do kraja pokvari pa še tudi tako pridnega, poštenega in značajnega delavca in posla ali služabnika, in ga pogostokrat uniči materijelno in moralno.

Bodi si delavec bodi si posel, ki dlje časa potuje in mora prenašati vse vremenske neizgode, se na potu zanemari in pride včasih ves zamazan in razcapan k delodajalcu prosit dela. Delodajalec, ki sodi človeka po njegovi zunanosti, ga zapodi, ker misli, da je malopriden in nepošten postopač. Tak nesrečnež vlačí se potem od kraja do kraja, dokler slednjič ne postane postopač iz delomrznje. Beda in obupnost ga mnogokrat napravita tudi za zločinca. In vendar bi se tak človek rešil pogube, če bi se mu dala prilika do dela. Posebno nevarno je tako postopanje za ženske.

Tudi delodajalci in gospodarji si morajo v slučaju potrebe sami poiskati delavcev in služabnikov, bodisi z anoncami po časnikih, bodisi s popraševanjem po raznih prenočiščih, kjer se shajajo potujoči delavci in tanji služabniki.

Kdor si s popraševanjem ne more ali noče dobiti dela ali službe, oziroma delavcev in poslov ali drugih služabnikov, obrne se na privatne posredovalnice za delo in službe. Te se razdele v zakotne in v koncesijonirane posredovalnice. Najnevarnejše zakotne posredovalnice za delo in službe so prenočišča, ki so združena z gostilnami in s žganjarnami. Tukaj se pije, igra in nesramno govori in marsikak mlad delavec in posel se zapelje in pokvari. Mnogokrat še tudi imetnik prenočišča izsesava brezposelne osebe in jih obere do zadnjega krajcarja. V slučaju, da jim je pa pridobil dela ali službe, plačati mu morajo visoke posredovalne pristojbine. Prenogišča so tudi v zdravstvenem oziru slaba. Zrak v takih prenočiščih je zaduhel in nezdrav, postelje so neznažne in polne mrčesov. Ne da se pa tajiti, da so tudi dobra prenočišča, ki so velika podpora in dobrota za potujoče delavce in posle.

Zakotne posredovalnice imajo tudi razne privatne osebe, branjevke, kramarice, i. t. d. in je število teh po vseh mestih veliko. Le-te in pa koncesijonirane posredovalnice posredujejo navadno le službe poslov in le malo katere posredujejo tudi delo. Najraje se obračajo na te zakotne in koncesijonirane posredovalnice gospodinje, ker njim posredovalci in posredovalke dajejo tudi pojasnila o lastnostih in sposobnostih poslov. Take posredovalnice prihranijo delodajalcem in gospodinjam mnogo časa in